

Nærings- og fiskeridepartementet

Vår dato: 15.06.2020
Deres dato: 28.05.2020
Vår referanse: REG
Deres referanse: 19/5628-

Teknas innspill til regjeringens eksportbehandlingsplan

Tekna viser til departementets anmodning om å gi innspill til regjeringens eksportbehandlingsplan.

Tekna – Teknisk-naturvitenskapelig forening er den største masterforeningen i Norge, og den største fagforeningen i Akademikerne med over 83 000 medlemmer. Våre medlemmer har mastergrad eller mer fra tekniske og naturvitenskapelige fagområder.

Norge har verdensledende teknologimiljøer blant annet innenfor energi, prosessindustri og maritim sektor. Disse områdene står for en betydelig del av den norske eksporten. Norge som en liten åpen økonomi er helt avhengig av at våre handelspartnere etterspør våre produkter og tjenester. Markedet her hjemme er for lite til å alene sikre tilstrekkelig etterspørsel for å opprettholde kompetanse, utvikling og produksjon innenfor de eksportrettede næringene.

Korona-pandemien har gjort at den økonomiske aktiviteten her hjemme og hos våre handelspartnere har falt dramatisk. For de eksportrettede næringene er dette dramatisk da den internasjonale etterspørselen etter råvarer og produkter faller. I tillegg rammes norsk leverandør- og petroleumsindustri hardt av oljeprisfallet. Eksportrettede virksomheter ligger også langt framme i utviklingen av grønne løsninger. Lavere aktivitet kan derfor i verste fall utsette det grønne skiftet.

En eksportbehandlingsplan vil være viktig for å gi de eksportrettede næringene mer forutsigbarhet under og etter koronakrisen. Tiltakene i handlingsplanen må sikre norske interesser og markedstilgang internasjonalt, men også bidra til å sikre aktiviteten i eksportindustrien.

Forutsigbare rammevilkår for handel

Når land nå skal bygge opp sine næringer etter koronakrisen er det en stor risiko for at vi kommer til å se økende tendenser til proteksjonisme. Det vil kunne gjøre det vanskeligere for norske eksportbedrifter å konkurrere på like vilkår med sine produkter. Det er derfor viktig at norske myndigheter jobber for å sikre mest mulig stabile rammer og markedsadgang for den norske utenrikshandelen gjennom WTO og EØS-avtalen.

Arbeidet med å posisjonere Norge internasjonalt må fortsette. Markedsføringen som gjøres er viktig for å vise fram norsk teknologi og produkter, samt at vi er langt framme innen bærekraft. For eksempel er norsk aluminium produsert på fornybar energi mot annen aluminium på markedet som

kan være produsert på kullkraft. Representasjonen som regjering og kongehus står for er i denne sammenheng viktig og må opprettholdes. Dette er spesielt viktig mot strategiske og nye markeder.

Noen produkter er omfattet av særlig regulering ved eksport ved å være lisenspliktig i henhold til flerbruksvarelisten i eksportkontrollforskriften. Flerbruksvarelisten er harmonisert med tilsvarende liste i EU og andre land det er naturlig for Norge å sammenligne seg med. For handel med sivil sluttbruk er det viktig at lisensplikten også praktiseres likt slik at norske produsenter har de samme konkurranse- og leveringsvilkår som konkurrenter i nærstående land i det sivile marked.

Gode rammevilkår for eksportnæringen

Industriklyngene sikres gode rammevilkår nasjonalt for å utvikle og sikre kompetanse, teknologi og produkter. Krisen vi nå står oppe i er en gylden anledning til å stimulere for produkter med grønt avtrykk. Her er det mulighet for å bruke offentlige (innovative) anskaffelser for å realisere løsninger som trenger *første kunde* og som videre har eksportpotensial.

Norske eksportbedrifter må konkurrere på effektivitet og vil ha problemer med å konkurrere kun på pris. Å opprettholde en krevende norsk kundebase som stille tøffe krav til effektivitet og lønnsomhet er helt avgjørende for å sikre konkurranseevnen. Internasjonalt må Norge ligge helt i front på å levere avanserte systemer. For mange kunder er det avgjørende at det finnes referanser til bruk av teknologien før de investerer. Infrastruktur og systemer for testing er i denne sammenheng viktig. Myndighetene kan bidra til dette ved å i større grad tilrettelegge for pilotprosjekter til testing av løsninger i industriskala. Gjøres dette raskt kan dette gi Norge et konkurransefortrinn.

Virkemiddelapparatet bør tillate finansiering til perioder med prøve-og-forbedre for hurtig prototyping og utvikling. På den måten kan man komme hurtigere frem til en avansert og robust løsning. For pilot-kunder er det viktig å unngå lavere oppe-tid på sine installasjoner og anlegg når de tester full-skala prototyper.

Vekstbedrifter er nøkkelen til flere arbeidsplasser. Virkemiddelapparatet må derfor satse mer på bedrifter med vekstpotensial, spesielt virksomheter med internasjonale muligheter. Selskap som har lange og krevende kommersialiseringsløp må i større grad få mulighet til å søke og motta risikolån. Tekna ønsker også å vise til vårt innspill til rapporten *Områdegjennomgang av det næringsrettede virkemiddelapparatet*. Flere av våre innspill der vil også være viktige for å sikre norske eksportbedrifter med tanke på økt konkurranseevne, bedre produktiviteten og sikre kompetanse. <https://www.tekna.no/globalassets/filer/politikkdokumenter/horingsdokumenter/2019/20191219-innspill-til-rapport---gjennomgang-av-det-naringsrettede-virkemiddelapparatet.pdf>

Et fortsatt godt samarbeid mellom bedrifter, myndigheter og organisasjoner er ellers avgjørende for å opprettholde eksportkraften i tiden fremover.

Med vennlig hilsen
Tekna – Teknisk-naturvitenskaplig forening

Line Henriette Holten
Generalsekretær